Nagyvárad, 1910. XVI. évfolyam 18. szám. Vasárnap, január 23.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hozva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Kertváros a szőlőhegyen.

— Második közlemény. —

Irta **Dr Molnár Imre**.

Az emberi lét fenntartásának elengedhetlen feltétele a táplálkozás és a jó levegő. Mig az elsőt kielégiteni igyekszik mindenki, akár munkája utján, akár a szegény segélyezés igénybevételével; mert ennek megtagadása betegség, szenvedés és halál; addig a másik szükségletnek a kellő mennyiségü tiszta levegőt biztositó egészséges lakásnak elhanyagolása nincs ilyen közvetlen hatással. Azért látjuk heringekként összezsufolva a legszegényebbeket, undoritó, szük, egészségtelen helyiségekben s még a tehetősebbek is itt takarékoskodnak inkább, mert a rosz lakás ölő mérge esetleg csak évek mulva érezteti hatását. *Nem biztos, hogy nem több emberi élet megy-e tönkre az egészségtelen, kellő levegőt nem biztositó lakások gyilkoló hatása alatt, mint a táplálkozás hiányosabb volta következtében.*

Az ember megelégedettségének, a földön elérhető boldogságának egyik legfontosabb feltétele az egészséges lakás. A boldog családi kört megalkotó, az élet küzdelmeitől agyongyötört egyénnek legalább időközileg nyugalmat biztositó otthon. »*Az én házam, az én váram*«. Ennek a büszke, hatalmas, irigyelt mondásnak hacsak homoepatikus adagban való megvalósitása.

A lefolyt félszázad munkájának eredményei tulhaladják a megelőző századok alkotásait.

»Mint az egekbe emelkedő hegyóriások — mondja egy igaz emberbarát — ugy emelkedik ki az utóbbi félszázad alatt az emberek értelmi fejlettsége, müvelődése; de a hegyóriások hólepte sötét völgyeiben van eltemetve az emberek boldogsága, kedély világa«.

E rohamos fejlődés és az ennek folytán támadt szükséglet emelkedés, az embert testi és szellemi képességeinek teljes megfeszitésére készteti. A civilizált ember maholnap csak a mult század emberének háromszoros munkájával állhatja meg helyét a társadalomban. A féktelen versenyben, mely a megélhetésért folyik, csaknem futó bolondokként rohannak, még pedig igen sokszor délibábszerü képek vagy a csalékonyan boldogságot igérő aranyhegyek után.

Az emberiségnek e jó vagy balvégzete ellen hiu minden törekvés; mert megizlelvén a tudás fájának gyümölcsét, feltartóztathatlanul magára vonta az azzal együtt járó következményeket is.

De ha már se képességünk sem akaratunk nincs e fejlődésnek utjába állani — hisz a haladás emberi létünk mivoltát képezi — mindenesetre kötelessége e lázban élő kornak, megadni minden eszközt, mely e láz állapotban legalább pillanatokon enyhülést igér; különösen, ha ily eszköz Isten kegyelméből rendelkezésünkre áll, a mi hegyeinkben s az ott létesitendő nyugodt otthonunkban.

A társadalom mentő kezenek tehát első sorban a lakásinség megszüntetésére, az egészséges levegő biztositására kell törekedni. És városunk társadalma meg is kezdette ezirányu üdvös tevékenységét, midőn létre hozta néhány év óta a tüdőbetegek hegyi gondozását. Sok ezret költünk el csak nebány száz tüdőbeteg megmentésére és én ezeket az ezreket nem sajnálom; mert csak egy beteg felépülése, vagy egy ember életének megmentése felér az áldozatokkal. De ha igy nehány ember megmentéseért nem sajnáljuk az ezreket, akkor méltán kérdezhetem, hogy miért nem karolja fel az a társadalom ezt az ő nagy Sanatoriumát, az ő szőlőhegyeit, ezt az anyagiakkal alig mérlegelhető kincset. az életet ujitó, egészséget biztositó területét.

Tulságosan anyagi irányban haladó társadalmunknak szüksége van az idealismus balzsam cseppjeire; mert a társadalmak, a lélek nemessége, az emberek idealismusa nélkül farkasok tanyájává sülyednek és az emberiség kétségbeesését kell, hogy eredményezzék. És mi az, mi hatékonyabban képes az embereket az idealismus zászlója alá csoportositani, ha nem a szabad természet, a mi szőlőhegyeink.

Amidőn a zajongó élet dulakodásától távol hallgathatom a fülemüle bánatos dalát, a méhek zümmögését vagy az éji csendben szemlélhetem a csillagok miliárdjait, mintha egy pillanatra levethetném emberi mivoltomat s a föld salakjából felszabadult lelkem a boldogság mámorával szárnyal fel az ő Istenéhez, Teremtőjéhez.

A rügyfakasztó május elfujja a tél zordsága okozta szenvedéseket, a madár világ életének bájos szemlélete, a gyümölcsfák virágzása, a szőlő sárguló gerezdjei megtörik a legmaterialisabb lélek megkövesült képjét s a szépnek sok ember előtt ez a nem is tudatos bája, feledtetni képes az emberi élet nem egy nyomoruságát.

Társadalmunk sok tekintetben elfajuló irányzatnak hódol életmódjában. Ma a polgárság nagy száma egészen piaci életet él, közéletet a szó legrosszabb értelmében. Az elcsigázott polgárok ezrei nem találják ma boldogságukat a családi élet ápolásában. Mindenki fut egészségének és lelki egyensulyának veszélyeztetésével a nyilván helyek felé. Gomba módra szaporodnak az éjjeli mulatók, mozik, a kávéházak. Ez irányban Budapest és utána Nagyvárad élén haladnak a kultur világnak. Ez iránynak könnyen áldozatul esik az erősebb lélek is; midőn a fényesen kivilágitott, aranyozott termekben nehány krajcárért órákat tölthet el, feledve legalább rövid időre a visszataszitó otthont, összes nyomoruságaival.

De hát hová fog vezetni ez a testet, lelket megmérgező élet; midőn talán százezreket vissza lehetne tartani e vészes iránytól, ha módot nyujtanánk, hogy egészséges otthonában szeretteivel együtt elfoglalhatást találhasson üres idejében csekély kis kertjében, a természettel való közvetlen érintkezésben. Mindenki előtt ismeretes, hogy hegyi levegőnk s a szabadban való tartózkodás hány beteg polgártársunknak adta már vissza a legnagyobb kincset, az uj munkára képesitő egészséget. Nyomoruságos hegyi épitkezési viszonyaink mellett hány száz család volt kénytelen teljesen nélkülözni a beteg ember az éltető balzsamát, hány ember volt kénytelen nyomorult pajtákban meghuzódni, csakhogy nehány hétre élvezhesse az Isten e nagy adományát és hány család nem tudta drága pénzen sem megszerezni kint a hegyen való tartózkodás lehetőségét. Városunk hány családja volt kénytelen nagy összegek feláldozásával felkeresni a távol vidékek a Tátrák, Bihar fürdők sőt még távolabb, a tengeri fürdők, Sweicnak vagy Egyp-

KOBRAK cipő-különlegességek
Fuchs Miklósnál,
Nagyvárad, Szent László-tér 1. Telefon: 847. szám.

tomnak balzsamos levegőjét. Ha lehetővé tesszük szőlőhegyünk fejlődését, módot nyujtunk hegyi épitkezésünk megkönnyitéséhez, nem csak a tényleges tulajdonosok fozják azt élvezhetni, hanem egy nagy város mindig sok ezerre tehető erőtlenei és betegeinek fogjuk lehetüvé tenni az időleges kint tartózkodást. *Minden egyes ujból emelkedő épület ugyanannyi sanatoriummá alakul* a város mérhetlen szerencséjére.

Ha a mai kultur felfogás megszabja a szegényházak lakóinak, az árvaházaknak, a tanulók épületeinek sőt még a rabságban sinylődőknek is a szükségelt lakás nagyság-méreteit — ugy nem kötelessége-e a társadalomnak, hogy munkával terhelt szabad polgárainak is lehetővé tétessék a tiszta levegő kellő mennyiségének megszerzése.

Budapest legujabb öt évre tervezett munka programmjában 270 millió koronát tervez a város fejlesztésére és e nagy összeg tekintélyes része Budára, a budai hegyek kertvárossá alakitására van irányozva. A Gellért-hegy felékesitése, a Tabán ujból épitése, az összes budai hegyeket összekapcsoló 21 kilométeres kocsikorzó ut létesitése a tervbe vett befektetés nagy részét fogja felemészteni, hogy igy egy tündér város megalkotásával a világ összes gazdag embereit hazánk felkeresésére inditva Magyarország értékét, nagyságát az eddig bennünket ignoráló kulturvilág elé állitsa, bemutatván letagadhatlan tényekkel a nagy emberiségért kitejtett munkánkat, bebizonyitván a magyar nemzet életrevalóságát, szükséges voltát az emberiség kulturális haladása szempontjából.

Nemcsak létjogosultságunknak, hanem tiszteletre érdemes voltunknak is egyik lecáfolhatlan bizonyitéka lesz e nagyszabásu terv megvalósitása. Hát igaz, hogy mi nem rendelkezünk száz és száz milliókkal; de nekünk is van és kell lenni százezereinknek, midőn a lakosok legelső létfeltételének megteremtéséről van szó.

A 14 milliónyi adósságunk had szaporodjék még esetleg nehány százezerrel; mert aligha van a sok millióval létesitett alkotásaink közt talán egy kis részlet is, mely üdvösebben lenne felhasználva, mint a melyet szőlőhegyünk fejlesztésére fogunk forditani.

Minden fényüzés közt, melyet Váradon is oly sok és ferde irányban látunk végzetesen fejlődni, a kerti város fényüzését szeretném leginkább fejleszteni; mely a módosabbaknak a hegyen való nyaralást, a kevésbé módosoknak az állandó ott lakást, de még a legszegényebbeknek is saját kis kerttel szegélyezett portájukon való tartózkodást tenné lehetővé.

Egy nagy város közelében levő ily értékes terület nem is arra való, hogy az olcsó bor termelésére használtassék, hanem hogy a város tizezrekre menő polgárai által lakigényeik kielégitésére, a gyümölcs termelésére, a virág kultusz ápolására forditassék. Tudom, hogy ez óhajtásom nem fog máról holnapra megvalósulni. Áldozni kell elsősorban széles kitünő, utcai vonalat alkotó, utak kiképzésére a személy és vagyonbiztosság megvédésére, ha mindjárt százezrekbe kerülne is; hisz egy nagytekintélyü nem agrárius városatya mondotta nekem nemrégen, hogy kérjek 200 ezer koronát e célra és ő lesz kérésem első támogatója.

A hegyi élet erősebb fejlődéséhez csakhamar oda kapcsolódik a villanyerő, ha talán kezdetben a város nyujtotta kamat garantia mellett és Nagyvárad igy kialakult édenkertje semmivel meg nem fizethető kincscsel gazdagitja a város lakosságát.

Szeretném lelkem egész rajongását átvarázsolni e nemes város összes polgáraiba, hogy az én lelkesedésem szárnyain igyekezzék széppé, kedvessé tenni ezt az Istenadta természeti kincset annyi ezer és ezer polgárnak boldogulására. *Mert nem az egekbe emelkedő palota sorok, nem a bármily uton összehalmozott milliók birtoka, hanem a polgárok lelki elégültségét előidéző, az igazi családiasságot ápoló, virággal és fákkal diszitett egészséges otthon igazi alapja a valóban nemes emberi életnek.*

A kormány és a pártok készülődései.

Ugy *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnök, mint a parlamenti pártok erősen készülődnek a hétfői ülésre, melyen eldől a politikai alakulás további sorsa.

A kormány helyzetét megkönnyiti, hogy a pártok nem foglaltak egységesen állást ellenne, sőt a függetlenségi pártok sincsenek egy véleményen.

Az *alkotmánypárt* egyszerüen tudomásul akarja venni a kormány bemutatkozását, bizalmatlanságot nem szavaz, de arra semmi oka, hogy bizalmat szavazzon. Ugy mondják, hogy ebben a formulában állapodtak meg *Khuen-Héderváry* és *Andrássy*. *Tisza* István grófnak a beszéde képezi majd a kiindulási pontját az uj pártalakulásnak, mely az alkotmánypártot és a szabadelvü pártot fogja egyesiteni. Khuen-Héderváry a többi pártokból is vár csatlakozást.

Főtörekvése arra irányul, hogy a bizal-

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A botrány.

— Szinmü 4 felvonásban. Irta: *Badaille* Henrik, forditotta *Molnár* Ferenc. A Szigligeti-szinházban először adták 1910. január 22-én. —

Badaillenak legujabb szinmüve ismét alkalmat ad arra, hogy a »meg nem ért« asszonyról«, a »nagy szerelmekről«, a »forró érzések megéléséről« feminsta és holnaputáni izü elmefuttatások lássanak napvilágot. Pedig hát kár olyan nagy zajt csapni a tendencia miatt. Nincs ennek a darabnak más tendenciája, mint az, hogy raffinált technikájával érdeklődést keltsen a közönségben s telt házakat hozzon össze a szerzőnek.

A meg nem értett asszony Charlotte, Férioulnak, a gazdag illatszergyárosnak és polgármesternek a felesége. A kisvárosi élet egyhanguságából egyszerre egy fürdőhely elegáns világába kerül, a hol egy Artanezzo kalandor karjaiba szédül. Hiszterikus rajongással beszél erről a »nemes« szerelemről Artanezzonak, aki a nyolcadik napon pénzt kér tőle. Az asszony egyszerre kiábrándul Artanezzoból, de azért odaadja az értékes gyürüjét.

A kiábrándulás után otthon, Grasseban egyszerre meglátogatja Artanezzo Férioulékat. Charlotte kétségbeesik, azt hiszi, zsarolás következik, a család barátjának, Jeannetiernek mindent bevall s kéri, mentse meg ettől az embertől. Jeannetier az ügyészhez siet. Artonezzo azonban jobbnak mutatja magát a hirénél: csak azért jött, hogy Charlotte-ot egy nagy veszélyre figyelmeztesse. Artonezzo ugyanis Charlotte gyürüjével egy ékszerésztől pénzt csalt ki, ez följelentette őt s az ügyben kihallgatják Charlotte-ot is. Artonezzo azonban mindent tagadni fog, sőt Charlottenak visszaadja emléktárgyait is, ami az asszonyt megnyugtatja, mert megtalálta »bünének a becsületét« (?!)

Artanezzo ügye annak dacára a törvényszék elé kerül, Charlotte-ot is beidézték tanunak. A mig lehet, titkol mindent férje előtt, a véletlen azonban éppen a tárgyalás napján mindent kipattant. Férioul irtózatos dühében összecsődíti a háznépet s hivatja feleségét is: az egész háznép előtt akarja nejét megszégyeniteni. Mikor azonban a mit sem sejtő asszony bejön, Férioulnak nincs ereje őt megalázni s hirtelen fordulattal fiát fenyiti meg valami apróságért. Charlotte abban a tudatban megy Párisba, hogy férje semmit sem tud.

A tárgyalás alatt Férioul rettenetes órákat él át; szenátornak jelölték s a botrány ezt is lehetetlenné tenné, válásra pedig nem tudja elszánni magát. Mikor az asszony végre három napi gyötrődés után hazajön Párisból, a férje szemrehányásokkal fogadja, majd a bocsánatról kezd beszélni, a mit a jövő talán valamikor meghoz — s mikor legszebben beszél, észreveszi, hogy Charlotte — elaludt. Férioul dühös, de jönnek a gyermekek, megköszönni a Párisból hozott ajándékokat. Ezeket Férioul figyelmezteti:

— Pszt, a mama alszik.

Fölösleges itt pro és kontra vitatkozni azon, mit akart a szerző birdetni a Botránnyal. Semmit. Az egész darab egy kitünő üzlet. Erkölcsi felfogása végtelenül laza, valami különleges irodalmi értéke nincs ami kölcsönözhetne neki, hogy az asszony, mikor egész jövőjéről van szó, egyszerüen elaiszik: ez a befejezés nem annyira merész, mint inkább frivol, de az bizonyos, hogy a szinpadi technikát ismeri a szerző, tud izgató jeleneteket érdekfeszitően bevezetni és pointe kidolgozni. Mesterembernek jövedelemre spekuláló és az eszközökben nem válogató, hatásvadászó irásmüve, amely megteszi a szolgálatát, vonz közönséget, hoz jövedelmet, aztán letünik a

Nagy alkalmi kiállitás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb **gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak,** melyek már kivannak állitva a vevő közönség megtekintésére. **A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött.** Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130. Telefon 130.

matlansági szavazatot elkerülje. Sikerül-e neki? Kérdéses. Tekintettel arra, hogy az elnök függetlenségi párti, aligha kerüli el az uj kormány a bizalmatlansági szavazatot. Ez esetben jön az elnapolás.

Khuen tárgyalásai.

Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma délelőtt befejezte a parlamenti pártok vezéreivel folytatott tanácskozásokat. A miniszterelnök elsősorban Zichy Aladár grófot a néppárt elnökét kereste föl, utána pedig meglátogatta Justh Gyulát, a függetlenségi és 48-as párt elnökét. Ezután Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök a miniszterelnöki palotába hajtatott, ahol hivatalos ügyek elintézésével foglalkozott.

Mint a »Bud. Tud.« jelenti, Tomasics Miklós belső titkos tanácsos ma reggel Zágrábból Budapestre érkezett és megérkezése után fölkereste Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnökét, akivel körülbelül egy óra hosszat tanácskozott.

Az alkotmány párt értekezlete.

Az alkotmány párt tegnap 5 órakor Széll Kálmán elnökletével értekezletet tartott Az értekezleten Andrássy Gyula gróf megindokolta a végrehajtó bizottság jelentését, melynek alapján a párt kimondotta, hogy nem azonositja magát a kormánynyal, mert az a jelenlegi programmja szerint nem lesz képes a válságot megoldani. A bizalmatlanság kérdésében azonban nem fog az esetleges ily inditvány mellett szavazni, mert ez az alkotmányos élet folytonosságának megszakitását eredményezné.

Minisztertanács.

A kormány tagjai tegnap minisztertanácsot tartottak, melyen a hétfői ülésen előfordulható helyzetet tárgyalták. A tanácsból mindössze annyi szivárgott ki, hogy a kormány meg akarja akadályozni a bizalmatlanság szavazást, Héderváry kéri a Házat királyi kézirattal is elnapolni. Ez esetben nyomban rásütik a darában jelleget.

---

müsorról, melyen csak az igazi müvészi becsnek lehet hosszabb élete.

Az előadással a drámai személyzet brillirozott; azt a pontos összjátékot és az egyes szerepeknek azt a részletes kidolgozását, amelyet tegnap a társulat bemutatott, mintaképül lehet felállitani. A darab, mint emlitettük, csupa hatásvadászatra van épitve; a mi szereplőink elérték a hatást, anélkül, hogy a hatásvadászó tendencia látszott volna játékukon.

Étsy Emilia a hiszterikus Charlotte szerepébe bevitte azt a hatalmas drámai erőt, azt a mély érzést, amellyel csak az igazi szinpadi tehetség rendelkezik. Alakitása tökéletes, a mellyel bármelyik fővárosi szinpadon is megállaná a helyét. Méltó partnerei voltak *Sik* Rezső (Ferioni) és *Tóth* Elek (Artanezzo). Sik Rezső a nyers, de jószivü férjet, Tóth a romlott, sima, de nem minden jobb érzés nélküli csábitót játszotta kifogástalanul.

Különösen igen nagyon hatásos volt mindkettőnek Étsy Emiliával való jelenetei; három igazi tehetségnek egymást kielégitő, egymásba füződő játéka tökéletes müélvezetet nyujtott. E három szereplő körülbelül biztositotta is az előadás sikerét, de nem maradtak el mögöttük kisebb szerepekben *Hunyadi* József és *Angyal* Ilka sem. Há ás szerepe volt *Fenyő* Emilnek is, de nem tudott eléggé bele melegedni, nem tudta átélni a szerepét.

A szinpadi Botrányhoz csatlakozott azonban még egy botrány a nézőtéren: az előadást a szinlapokon fél 8-ra hirdették s 7-kor kezdték, aminek következtében az I. felvonás alatt a közönség egyik része folyton érkezett, a másik része pedig boszankodott s a nézőtéren ajtócsapkodás, csoszogás és bosszus megjegyzések tették változatosabbá az előadást.

—r.

Brutalitás az iskolában.

Tegnap olyan hir járt a városban szájról-szájra, hogy a nagyváradi községi polgári fiuiskolában az egyik tanár annyira összeverte egy tanulót, hogy az a sérülésekbe belehalt.

A hir ilyen alakban, természetesen nagy feltünést keltett mindenütt s nagy megütközéssel tárgyalták az esetet.

Azonban a szenzációvá felfujt hir csak részben felel meg a valóságnak.

Utánna jártunk a dolognak s a rendőrségtől beszerzett adatok alapján az esetre vonatkozólag a következőket közölhetjük:

Tegnap délelőtt a Nagypiac téren, az Andrenyi-ház előtt egy polgári iskolai I. oszt. tanuló: *Somogyi* Imre összeesett. Csakhamar nagy közönség verődött össze s felemelték az elalélt gyermeket. A gyorsan előhivott mentők részesitették első segélyben s szüleinek Magyar-utca 5. szám alatt levő lakására szállitották. A kis, gyenge testalkatu gyermek Somogyi József honvéd hadapródiskolai őrmester gyermeke.

A kis fiu azt adta elő, hogy reggel a rendes időben elment az iskolába. *Molnár* Béla tanár előadása alatt elfogta a köhögés a különben is gyenge, beteges gyereket. Ezen Molnár tanár annyira dübbe jött, hogy a gyermeket előráncigálta a padból s ütötte, verte, majd kidobta a teremből,

A fiucska erre megindult, hogy hazatávozzék. Azonban az Andrényi-háznál tovább nem tudott menni s ott ereje elhagyta és összeesett.

Innét szállitották a mentők haza.

A rendőrség értesülvén a dologról dr *Nemes* Áron kerületi tiszti orvos azonnal megvizsgálta a gyermeket s a fején ütések nyomait találta. Egyéen azt is konstatálta, hogy a gyermek beteges, gyenge testalkatu s valószinüleg mellbeteg. Azt azonban nem lehet megállapitani, hogy a gyermek a tanár ütései miatt esett volna össze az utcán s inkább régebbi betegsége és esetleg a tanár ütései folytán beállott ijjedtség és izgalom miatt hagyta el ereje. Állapota azonban nem olyan, hogy közeli haláláról lehetne szó.

A gyermek különben nem a legszolidabb természetü lehet, amit igazol az is, hogy atyja: Somogyi József hadapród iskolai őrmester maga kérte éppen Molnár Béla tanárt, hogy ha fia rosszul viselkedik, fenyitse meg.

A hatóságnak és az iskola felettes hatóságának kötelessége, hogy ebben az ügyben a legszigorubb vizsgálatot foganatositsák s az ügyet tisztázzák.

Ha nem helyezkedhetük arra az álláspontra, hogy éppen semmi és maradandóbb fájdalmat nem okozó testi fenyitéket ne alkalmazzon a tanitó az iskolában, de a brutalitás meg nem türhető.

Viszont a szóban levő tanár erkölcsi reputációja is megkivánja, hogy a szenzációvá felfujt ügy a közönség előtt is tisztában álljon.

———

Barkóczyt menesztik (?)

A napokban nagy vakolás lehetett a budapesti szabadkőmüves páholyban. Nyilvánvaló jelek árulják el a vakolást. Szabadkőmüves vagy legalább annak hirében álló ember a közoktatásügyi miniszter: azt hiszik, itt az idő, most vagy soha, el lehet most tenni az utból az ő segitségével dr báró *Barkóczy* Sándort, vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsost. Nem ugy értjük, hogy elcsapni vagy penzióba küldeni, hanem más ügyosztály élére tenni át. Mert amióta ő vezeti a középiskolák ügyét a kultusztérimmban, azóta a szabadkőmüves vakolások nem tudták határozataikat ő miatta foganatositani; nem tudták romboló munkájukat vakond módjára végezni. Amióta az ő kezébe került a középiskolai ügyek vezetése, megváltozott az addigi se hideg, se meleg irányzata a nevelésnek és oktatásnak; a vallás-erkölcsi nevelés otthont talált a magyar középiskolákban; a tanári tnstületeket áthatotta a magasabb oktatási feladat; a keresztény felfogás érvényesülhetett; az ifjuság vallásos nevelése minden téren szerencsésen megindult.

A legtöbb állami iskolában a tanári karoknak szinte fele zsidó vallásu volt; még ma is legalább egyharmaduk zsidó. Hogy is lehetne tőlük keresztény vallás-erkölcsi nevelést várni, mikor lelküket nem hathatta át a keresztényi érzés, értelmök nem tud beilleszkedni a keresztényies gondolatkörbe. Keresztény együttérzésre, keresztény közösségre, az iskolai nevelés feladatának erre a magaslatára zsidó vallásu tanár dehogy is képes nevelni!

Ezért volt nem szálka: gerenda a szadkőmüvesek szemében baró Barkóczy Sándor. Ezért üvöltenek most pereatot a szabad kőmüves hirlapok. Ezért olvassuk napról-napra a nagyváradi szabadkőmüvesek lapjaiban: Barkóczy megy! Barkóczyt menesztik? Készitik az örömtüzeket Sion berkeiben. Készen vannak a hasábok, amelyek elbucsuztatják szegény Barkóczyt. Szinte látni, hogy illesztgetik a szájakhoz a jerichói kürtöket, amelyeken elrotyogtathassák a nagy diadal riadóját.

Korai az öröm! Hisszük, hogy keresztény társadalom ereje hatalmasabb a vakondokok munkájánál!

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Január 26. Este 8 órakor a Kath. Kőr házias estélye a Pannóniában.

* **Az ujminiszterek beköszöntői.** Az első fecskék már megérkeztek *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter és *Lukács* László pénzügyminiszter értesitik Nagyvárad-városát kineveztetésükről s hogy miniszteriumuk vezetését átvették. Bizalommal kérik a törvényhatóságot, hogy müködésükben őket támogassa.

* **Létszámemelés a bünügyi osztálynál.** A nagyváradi rendőrség bünügyi osztálya ma már abba a stádiumba jutott, hogy egyáltalán képtelen hivatásának eleget tenni ugy, amint ezt a törvények és a város igényei megkivánják. A bünügyi osztályt 1900 ban létesitette a város. 1900 óta a hivatal munkaköre annyira kinőtte már magát, hogy a jelenlegi munkaanyag épen háromszor annyi, mint 1900-ban volt. A nagy anyag mellett a személyzet azonban még mindig a régi, pedig jól tudjuk, hogy

az uj törvények a különböző más hátóságok Nagyváradra kiágazó bünügyeinek kinyomozása szintén a helybeli, nagyváradi bünügyi osztálynak képezi feladatát Ha azonban ettől el is tekintünk és kizárólag a nagyváradi bünügyeket vesszük irányadóul, ugyis kézzel foghatólag bebizonyitható, hogy a bünügyi osztály személyzete nincs arányban a munkával. A bünügyi osztálynak mindössze 4 nyomozó rendőrre van. Ez a négy ember elismert szorgalmas, jártasságu és ügyességü közege az osztálynak, azonban négy ember mégsem tud minden téren eleget tenni A tisztikar, mely hivatalos órákon kivül is dolgozik és kiváló ambicióval intézi a bünügyeket, nem tud eredményt produkálni. Az utóbbi időben egyre kevesebb és kevesebb bünügyben tud eredményt elérni a bünügyi osztály ez tény. És ez ma már nemcsak a bünügyi tisztviselőknél ismert dolog, hanem panasz tárgyát képezi városszerte. Az osztaly nagy munka melletti kevés eredmény produkálását maga Eleméry Ferenc tb. főkapitány is elismeri sőt azt hangoztatja is, — valamint azt is, hogy igy tovább nem maradhat. Javaslatot készitett azért a bünügyi személyzet szaporitása céljából, A javaslatban statisztikailag bizonyitja be a főkapitány, hogy ma éppen háromszor annyi dolga van a bünügyi osztálynak, mint a létesitésekor volt és a személyzet ugyanaz. Kéri, hogy a bünügyi osztályba egy fogalmazói, egy biztosi állást, az iktatóba egy dijnoki, a belső irodai munkák végzésére két napidijasi és a jelenlegi nyomozó rendőrök mellé még két nyomozó rendőri állást rendszeresitsen a város. A javaslatot a tanács elé terjesztette Eleméry s igy a legközelebbi közgyülés fog majd foglalkozni vele.

* **Mendelényi Béla dr.** A nagyváradi ügyvédjelöltek egyik legambiciózusabb tagját, Mendelényi Bélát tegnap a jogtudományok doktorává avatták a kolozsvári egyetemen. A szorgalmas és törekvő ügyvédjzlöltnek már tegnap nagyon sokan gratuláltak doktorrá avatása alkalmából, amelyhez mi is örömmel járulunk.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága folyó évi január hó 24-ik napján délután 4 órakor, a városháza I. emelet 35 számu teremben bizottsági ülést tart. A tanácskozás tárgysorozata: 1. A mérnöki hivatalhoz szervezendő uj állások szabályrendeletbe leendő beillesztése. 2. A Bottó féle főzőiskola szervezeti szabályzata. 3. A cselédügy rendezéséről szóló szabályrendeletek.

* **A Tátra-vidéke a Katholikus körben.** A nagyváradi Katholius kör helyiségében kedden, január 25 én ismét vetitő-estély lesz. Ezuttal dr *Némethy* Gyula papnöveldei tanár tart érdekes előadást a *Tátráról* s pompás vetitett képekben mutatja be az ország ezen remek vidékének legérdekesebb és legszebb részeit. Az előadás végén a plitvicei vizeséseket mutatják be remek mozgóképekben.

* **Szterényi buosuja a kereskedelmi és iparkamarától** *Szterényi* József abból az alkalomból, hogy a kereskedelemügyi miniszterium államtitkári székétől megvált, levelet intézett a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara elnökségéhez, melyben meleghangu köszönetet mond a kamarának támogatásáért. Ha szerény munkásságomnak volt némi eredménye — irja — igen nagy része van ebben annak a szinte páratlanul álló támogatásnak, melyben az ipari és kereskedelmi érdekeltség és első sorban a hazai kereskedelmi és iparkamarák engem husz évi hivataloskodásom alatt állandóan részesitettek, melyért hálám elévülhetetlen.

* **Támadás az egyetemi professzor ellen.** Görcsöni Déaes az Alkotmány munkatársa támadó cikket irt Marcelli egyetemi professzor ellen. A cikkben azzal vádolja a professzort, hogy egy doktorá avatandónak elárulta a tételeket. A cikk szenzációs feltünést keltett s e miatt a tegnapra hirdetett doktorá avatás elmaradt, a tanár pedig fegyelmit kért maga ellen. A támadó cikk tartalmával több képviselő is azonositja magát.

* **Elmosott ut** A legujabb áradásról tenkei tudósitónk számol be. A tenkei járásban a Körös a nagy esőzések következtében átlépte medrét s a közeli vidéket viz alá boritotta. Az áradástól legtöbbet szenvedett a gyantai ut, amelyet elmosott s teljesen járhatatlanná tett, ugy hogy a forgalmat jelenleg Hollód felé kell lebonyolitani.

* **Szünetel a villamosáram szolgáltatá.** A városi villamos mü igazgatója ez uton értesiti az áramfogyasztókat, hogy ma, vasárnap, január hó 23 án déli 12 órától 1 óráig az áramszolgáltatás szünetelni fog. Ez azonban a villamos vasut forgalmát nem érinti.

* **Megégett urinő.** Tegnapelőtt délután Gyantán a közjegyzői lakban egyedül volt odahaza *Váry* Károly közjegyző édes anyja egy 64 éves beteges urinő egy cseléddel Márton Juliával. Az idős urinő betegsége dacára is nagyon szeretett a házi dolgokkal foglalkozni. Örökösen ott sürgött-forgott a konyhába. Hiába figyelmeztette édes anyját a közjegyző, hogy ne erőltesse meg magát s inkább pihenjen, eredménytelen volt. Tegnapelőtt délután a cseléd az udvaron foglalkozott mikor Váry Károlyné a konyhába ment tüzet rakott s ételt akart főzni. Amig a viz felforott, addig Váryné a konyha elé ült egy székre, ahol elszunyókált. Eközben a tüzhelyből szikra pattant ki s az alvó urinő szoknyájára esett, amelyet pár perc alatt lángra lobbantott. A tüz rohamosan terjedt a ruhán, ugy, hogy mire Váryné felébredt akkor már az egész szoknya égett. Váryné annyira megsérült a tüztől, hogy kétségbeesve rohant a szabadba, ahol a cseléd foglalatoskodott.

— Segits hamar, mert meghalok!

A cseléd azonban annyira megrémült, hogy nem mert az égő gazdaasszonyához nyulni. A szerencsétlen urinő az utcára futott segitségért. Ekkor azonban már az egész testén égett a ruha. Az égő asszony láttára összefutott a község lakossága s igyekezett az égő nő megmentésére. A segitség már késői volt. Váryné község szemelátára félig megégett testtel rogyott a sáros földre. A sulyosan megégett asszonyt azonnal orvosi segély alá vették azonban hiába való volt minden, mert az égési sebek oly sulyosak voltak, hogy Váryné még a délután folyamán belehalt sebeibe. A szerencsétlenségről a körjegyző csak akkor nyert már értesitést, amikor édes anyja kiszenvedett Az oly tragikus véget ért urinő esete az egész járásban nagy részvétet keltett. A temetés tegnap délután ment végbe, amikor az egész vidék intelligenciája megjelent.

* **Carmellini Nagyváradon.** Nem ösmeretlen Nagyváradon *Carmellini* mester, az európaszerte jónevü büvész. Meglepő mutatványaival bámulatba ejti **nézőközönségét.** Ezuttal már mint magyar állampolgár utazza be az országot s a sablonszerü büvészmutatványoktól eltérően, egészen uj, pompás programmpontokkal szórakoztatja és ejti csudálkozásba a közönséget. Carmellini mester, az ügyességben utólérhetlen büvész Nagyváradon két este, holnap, hétfőn és kedoen a Pannónia télikertjében szórakoztatja a közönséget legujabb büvészeti mutatványaival.

* **Razzia** A rendőrség tegnap éjjel nagy razziát tartott a város belterületén A razzia eredménye szinte meglepő. Elfogtak összesen 39 férfit és 6 nőt. E nagy szám, ami nagyon szokatlan különösen januárban, az enyhe télnek tulajdonitható. Legjellemzőbb ezekre az éjjeli csavargókra, hogy a 45 embernél mindössze 1 korona és 60 fillér pénz volt, tehát egy emberre három fillér esik, ami kétségtelenné teszi hogy megélhetésük nem a tisztességes pályák közé való.

* **A polgári takarékpénztár** r.-t. ma vasárnap d. e. 11 órakor tartja évi rendes közgyülését.

* **Hangverseny a Pannoniában.** A Pannonia kávéház uj bérlője Haraszthy Károly ismét tanujelét adja annak, hogy a **közönség** szórakozását szivén viseli. Ma és a következő napokon ugyanis a kávéházban Földváry Márkus, a hires budapesti primás fog hangversenyezni teljes zenekarával. A hangverseny bizonnyára méltó fogadtatásra is talál.

* **Hóditani fog,** ha báli szükségletét cipő és fehérnemü cikkekben **REICHARD ÁRUHÁZA** cégnél szerzi be, hol legdivatosabb kalapok és divatcikkek kaphatók.

* A) **Ösmered Stern-t?** B) **Hogyne a Bémer-téren a villamos megállónál van a villamosfelszerelési üzlete.**

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében január hó 20., 21., 22. és 23 án a következő érdekes mozgófénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Montblank-vasut. 2. Aduna vaskapu. 3. Sziget Nápoly mellett. 4. A vizsga. 5. Fösvény apa. 6. Bianca Capello. 7. Pali mindent akar tudni. 8 Őrült kalandja. *Belépti dij nincs.* — Kezdete este 9 órakor. Kitünő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szives pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* kávéháztulajdonos.

x **Uj fogtechnikai laboratorium.** 25 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 12 évig Nagyváradon müködtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szájpadlás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Windelburg Miksa* fogtechnikus Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám.

x **Legszebben megörökithetők** az estélyi toilettek és jelmezek DAJKOVITS villanyfelvételében. A Sas báltermében kényelmes

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruhabeszerzésre-

MITTEILER EDE **Nagyvárad,** **Rákóczi-ut** (Uri casino épület) Telefon 520.

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készi **férfi-öltönyöket** s minden e szakba vágó ruhanemüeket. — **Női costümöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.**

fedett átjáró. Diszes esküvői felvételek minden időben eszközöltetnek.

x **A természet** óriási szolgálatokat tesz az emberiségnek, amennyiben sok betegség ellen szolgáltatja a segitőszereket. Egyike a tenger által nyujtott legjobb szereknek a csukamájolaj, melynek hátránya azonban az, hogy nagyon visszatetsző ize van. *A »Scott féle Emulsió«* formájában azonban a csukamájolaj is jó izü és könnyen emészthető, akár csak a tejfel; a csukamájolaj összes gyógyerejü tulajdonságai a *»Scott-féle Emulsió«ban* nemcsak, hogy megvannak, hanem még sokkal hatásosabbak is. Egy házban sem szabad hiányoznia a *»Scott féle Emulstó«nak*. Kapható a gyógyszertárakban.

x **Etkezők öröme.** *A Rákóci édes mustár*, mely finom anyagokból való előállitásánál, tisztaságánál és izletességénél fogva nem csak fölveszi a versenyt a hasonló bel- és külföldi készitményekkel, de mivel mindenféle zsirosabb husoknál a könnyü emésztést előmozditja, e kitünő hatásánál fogva azokat fölül is mulja. Kapható a készitőnél, *Csanda Endre* nagyváradi gyógyszerésznél, drogueriákban és minden előkelő füszer és csemegekereskedésben 80 filléres és 1 kor. 60 filléres üvegekben.

x A **Biharmegyei kereskedelmi. ipar- és terményhitelbank** ma délelőtt 10 órakor tartja saját üzleti helyiségében (Nagy Teleky-utca 3) f. évi rendes közgyülését, melyre a részvényesek figyelmét ezuton is felhivjuk.

x **Egy sweiczi hegyközségben** az iskolát be kellett zárni, mert a tanulók között szinte járványszerüleg lépett fel a hülésből eredő hurutos betegség. A tanitónak eszébe jutott, hogy a hülés ellen legjobb szer, a valódi *Szodeni ásványpasztilla* s mindjárt rendelt is egy nagyobb mennyiséget s azt a beteg gyermekek közt kiosztotta és két nap mulva már kezdetét vette a tanitás.

x **Grand Hotel Savoy**. A jelenlegi szállodák nem győzik elhelyezni az idegeneket, a legtöbb pedig nincs is ugy berendezve, hogy az utas igényeit ki tudja elégiteni. Ezt a nagy hiányt fogja most pótolni Budapest egyik legujabb nevezetessége a »Grand Hotel Savoy« uj szálloda, mely a modern szállodaépités minden vivmányainak felhasználásával épül. Igazi, modern elsőrangu szálloda lesz ez, villamvilágitással, központi légfütéssel, az összes szobákban hideg és meleg vizcsapokkal, egészségügyi intézményekkel, fürdőkkel, stb. ugy mint a világemporiusok első szállodái vannak berendezve. Az árak nem magasak, a középosztály igényeihez vannak alkalmazva, amit legjobban bizonyit, hogy 3 koronás szoba is lesz, mely azonban szintén a legnagyobb kényelem és diszszel van kiállitva. A főváros legforgalmasabb helyén, a József-körúton a Népszinház közvetlen közelében lévén, az idegeneknek ebből a szempontból is kényelmet biztosit.

TANÜGY.

Mestertanfolyam férfiszabók részére és női szabászati tanfolyam. I. Ertesitem a t. mester urakat, hogy a feb. 15—márc. 15 re tervezett férfiszabók tanfolyama több mester kérelme folytán jan. 24—febr. 24-ike között lesz megtartva. A tanfolyamot jan. 24-én, hétfőn délután 3 órakor nyitjuk meg. II. A m. kir. Technikai Iparmuzeum a kereskedelmi miniszter ur megbizásából Nagyváradon női szabászati tanfolyamot rendez febr. 1—28 ig. Ezen tanfolyam — az érdeklődés mérve szerint — vagy nők vagy csak férfiak részére rendeztetik. Csakis személyes jelentkezések fogadtatnak el A tanfolyamra a jelentkezés sorrendjében még öt nő, vagy tiz férfi hallgató vétetik fel. Nagyvárad, 1910 jan. 22. Szüts Izsó iparisk. igazgató.

Fogzás.

Ne ijedjen meg, hanem adjon gyermekének egy kevés SCOTT-féle Emulsiót és vessen véget az álmatlan éjjeleknek. A könnyedség, a melylyel ezután a fogak jönni fognak, meg fogja Önt lepni.

Az emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

A SCOTT-féle EMULSIO kellemesen emészthető formában tartalmazza éppen azokat az anyagokat, amelyek megkiváhtatnak fehh gyenes és erős fogak növésé ez.

SCOTT-féle EMULSIO tisztaságát és erejét semmisem mulja felül. Ize a legkellemesebb.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

SZINHÁZ.

Heti müsor.

Vasárnap: délután Sári biró. Este: Dollár királynő.

Hétfő: **A** botrány.

Kedd: Dollárkirálynő.

Szerda: Tilos a csók.

Csütörtökön: Dollárkirálynő.

Péntek: **A** botrány.

Szombat: **A** tanitónő.

Vasárnap d. u.: Cigánybáró. Este itt először: A kuruzsló.

Dollárkirálynő — kettős szereposztással. Fall Leo gyönyörü, amerikaias, látványos operet je, a Dollárkirálynő vasárnap és kedden ujra szóhoz jut. Kétféle szereposztásban megy a darab a két repriz-estén. Mind az öt szubrett közremükődik, tehát érdekes primadonna verseny igérkezik a hosszu heverő után felujitott, tarka nagy operett estéin. Uj diszletek és uj kosztümök szaporitják az előadás apró szenzációt. Vasárnap Tisza Karola és Gózon Gyula, kedden Tisza Carola és Bartók Emilia, csütörtökön Carola és Gózon Gyula játszszák a főszerepeket. Közremükődnek még mindegyik előadáson F. Károlya Leona, Tóthné, Asszonyi Hajnal és Dési.

MULATSÁG.

Jelmez-estély.

Manapság, mikor a bálok kezdik divatjukat mulni, fényes sikerü estélyt rendezett a gyermekbarát egylet, melyen mondhatni az egész Nagyvárad és a vidék hölgyközönsége megjelent. A ragyogó jelmezek, a pompás csoportozatok gyönyörü látványt nyujtottak.

A négy évszak jelent meg a nagyszámu néző közönség szemei előtt. A hölgyek pazar virágjelmezekben, a rózsa lugas, vadász csoport stb. megannyi látványos kép, melynek izléses összeállitása a rendezőség igaz érdeme. Fél 10 órakor vonultak fel a tavasz, nyár, ősz és tél szimbolizáló csoportjai.

Nem akarunk senkit kiemelni a pompás keretekből, mert való, hogy nehéz volna itéletet mondani Ezután a jelmezes leányok szebbnél-szebb táncai jöttek. A felvonulás után nemsokára táncra perdültek a párok, mely a legjobb hangulatban reggelig tartott.

Lejebb adjuk a szereplők és a jelenvoltak névsorát s ha esetleg valakit véletlenség következtében kihagytunk volna, azért elnézést kérünk.

Tavaszban szereplők.

Paczkó Elemérné tavasztündér. Nefelejtsek: Dániel Böske, Török Juci. Kiss Valici tündérkirályné. Szokoly Erzsike rózsa. Ránffi Ilus tavasztündér. Szilágyi Ici nefelejts. Barcs Emma moka rózsa. Csanádi Irén almavirág. Diósi Margit rózsa. Kappel Lotti jázmin. Schönberg Ella ibolya. Korda Irma alma. Aba Aliz ibolya. Schönberg Rózsi rózsa. Puskás Irén vadrózsa.

Nyárban szereplők.

Pillangók: Móricz Anci, Krausz Juci, Meskó Bella, Stolurszky. Rózsák: Gedeon Ilonka, Hoványi Irénke. Stettrei Juci. György Bimbi piros rózsakirálynő. Rózsatündérek: Bakó Jolán, Karácsonyi Aranka, Bige Berta, Sebessy Irénke, Kakass Mimi, Nagy Ilona, Bognár Lily. Nadányi Lina rózsakirálynő. Ödömössy Olga akác. Wagner Ella aranyeső. Görömbey Istvánné orgona. Dr Spitzer Mártonné hortensia. Leipnik Irén virágárusleány. Schönberg Rózsi rózsa. Nosz Ilonka aratóleány. Rednik Vilma nyártündér. Bartók Erzsi pipacs. Buzavirág: Hajós Magda, Maróczy Ilonka, Dióssy Erszi.

Őszben szereplők.

Őszhirnökök: Darvas Rózsi, Bogdán Margit. Szücs Lili almaárus leányka. Kelepecz Annus eper. Breider Piri barack. Csengery Olga ribizli. Bérczy Gabi őszi rózsa. Középessy Rózsi piros bogyó. Krausz Samuné szőlő. Koós főhadnagyné ősz tündére. Szabó Gizi narancs. Vadászok: Bodros József, Mezey Gyula, Jász Lajos. Békeffy Béla fehér vadász. Vörös frakkosok: Virányi Béla, Véssey Kálmán, Bunyitay Jenő. Schwartz Ada és Breider Olga vörös frakkos vadásznők. Kelepecz Annus virág.

Telben szereplők.

Mile Irma jég. Tél: Verzárné, Schwartz Lajos, Putnikné. Szondy Mici japán. Aba Irén vadász. Mártonffyné pillangó. Szentléleky Jolán éjkirálynő. Csereyné rokokó. Rosenzweigné folyondár. Aba Ilona sárga ibolya. Moskovits Józsefné tél. Téli jelmezben Tóth Mártonné Carláné Gyalokayné, Schwartz Illésné, Moskovits Miksáné, Lessner Alfrédné.

Táncosnők.

Győry Bimbi rózsakirálynő, Kiss Valiczi tündérkirálynő. Tündérek: Stettner Icza, Gedeon Ilonka, Hoványi Irén. Lepkék: Krausz Ilonka, Ancsi, Licskó Ica, Kollárszky Zsofka.

Jelen voltak: Hegyesi nővérek, báró Szentkereszthy Zsigmondné, Puskás Lajosné, Ágoston Péterné, Puskás Béláné, dr Bárdos Imréné, dr Popper Aladárné, Középessy Kálmánné, Pallay Lajosné, Markovits Sámuelné, Leipnik Mihályné, Dénes Ödönné, Nagy Imréné, Papp Imréné, báró Kemény Elemérné, Sarkadi Lajosné, Covrik Akosné, Erős Rezsőné, Sztaniszlavszky Adolfné, Bogdán Jánosné, Bognár Sándorné, Bánffy Zsigmondné, Schönberger Árminne, Szalay Jánosné, Moskovits Miksáné, Lessner Alfrédné, Kende Vilmosné, Kohn Dávidné, Schwarcz Ábrahámné, dr Konrád Béláné, dr Szolnok Jenőné. Neményi Zsigmondné, Nagy ezredesné, Justh Károlyné, Seregi Mihályné, dr Móricz Ernőné, dr Bodó ezredesné, Reismann Mórné, Rimanóczy Béláné, Rednik Jánosné, Rozencweig örnagyné, Szentléleky Lászlóné és Kálmánné, Papp Imréné, dr Krüger Aladárné, özv. Ováry Sándorné, Ováry nővérek, dr Tury Endréné, Balogh Kálmánné, Török Lászlóné, Szokoly Elemérné Kurovszky Ferencné, Kurovszky Erzsike, Kolozsy Béláné, Moskovits Józsefné, Moskovits Mórné, Mile Mihályné, Mile nővérek, Hanslián Edéné, Nagy Ödönné, Biró Elekné Biró Borizska, Gyalokay főhadnagyné, Ritók Gézáné, Schönfeld Albertné, Szondi Józsefné, Ercsei Péterné, dr Hoványi Gézáné, Ránfi Györgyné, Cserei Gézáné, Somogyi Gézáné, Bige Gyuláné, Rednik Vilmosné, Bognár Sándorné, dr Berkovits Renéné,

özv. Steiner Árminé, Bognár Lilike, dr Kiss Döméné, Kiss Nóra, Varró Domokosné, dr Mihelty Lajosné, dr Spitzer Mártonné, Középessy Pirike, dr Hoványi Gyuláné, dr Fráter Pálné, Putnik Béláné, Megó Ákosné.

—

A kath. kör családi estélye. Kedély és jókedv dolgában a kath kör szerdán, január hó 26-án társas vacsorával összekött családi estélye bizonyára egyike lesz a farsang legkedvesebb mulatságának. A rendezőség erősen buzgólkodik a siker érdekében. Az estélyre és vacsorára szóló jegyeket héttőn estig lehet *Kelemen* Kálmán pénztárnoknál vagy a kör szolgájánál megváltani. A jegy ára férfiaknak 4 korona, nőknek 1 kor. 50 fillér. A társas vacsora után tánc lesz, sőt a rendezőség még meglepetésről is gondoskodik.

Iparosbál. A kisiparosok egyesülete febr. hó 13-án a Kereskedelmi Csarnok termeiben zártkörü bált rendez. A bál sikerét az is biztositja, mivel évek óta az iparosság hasonló estélyt nem rendezett. Az elökészitésben 100 tagu rendező-bizottság müködik.

A legényegylet hangversenye. Nagy tanácsot tartunk. Reánk háramlik a tervek készitése, melyeket az egylet gyülései elé kell vinnünk. Ezek szeriut kell müvelni a legényegylet terebélyes fáját. Gondos kezek szükségesek ehez, hogy az igazgatónak segitségére legyenek. Kedves Huszár, bizonnyára megegyeztüuk azon a nézeten, hogy a legényegylet fájának törzse a férfikar, 47-en állanak rendelkezésére az egylet tagjai közül. Osztom e nézetet, s mint gondos nevelő mindent megteszek a reám bizott törzs erősitésére. De nekem igazgatóm az a véleményem, hogy a fát virága ékesiti. Ez a virág pedig az iparos családok leányaiból álló női énekkar. Ugyvan. Ennek vezetését pedig Neworállra kell bizni, a 33 virágszálból gyönyörü koszoru lesz. De a mi virágos kertben a hárfa. mely a napsugár okozta fuvalomra zöngi összhangjait, az a Kürti zenekara, ki 18 zenekedvelővel fényt derit a legényegyletnek virágdiszszel ékes terebélyes fájára. Punktum. A nagytanács elkészült a tervvel. Azt akarja, hogy énektől, zenétől hangos virágos kertben érezze magát mindenki, aki belép a legényegyletnek a Csarnokban január 30-án tartandó táncestéllyel egykekötött hangversenyére.

Igazságszolgáltatás.

Asszonyféltés miatt.

Béli Lajos bakonyszegi lnkos egy udvarban lakott *Szabó* Bálint nevü béreslegénnyel. Egy alkalomkor Béli Lajos lakásában együtt találta a legényt feleségével s minden oknélkül nejére támadt gyanusitásokkal állva elő. Szabó az asszony pártjára állt, amiből szóvita, majd verekedés támadt a két férfi között s Szabó alaposan elverte a féltékeny férjet. Később azonban kibékültek s ugy látszott rendbe jött az egész dolog. Ősszel azonban hazajött Béli Lajosnak István nevü öccse, ki felbiztatta bátyát Szabó ellen s szövetkezve vele meglesték a legényt s Béli István egy rozsdás pisztollyal mellbe lőtte Szabó Bálintot, ki 8 nap mulva meghalt.

A tegnapi esküdtszéki tárgyaláson, melyen *Korn* Lajos elnökölt, aki miután az esküdtek bünösnek mondották két vádlottat a kir. törvényszék *Béli* testvéreket 10—10 évi fegyházra itélte *Szolnok* Jenő ügyész vádja alapján.

—

Hamis bukás. Pár évvel ezelőtt virágzó üzlete volt Váradon *Pelley* Sándornak, azonban egyszer csak mintha elvágták volna az üzleti forgalmat, hanyatlani kezdett. A hitelezők látva, hogy pénzük veszélyeztetve van, egyezkedni kezdtek a butorkereskedővel, azonban ez nem sikerült, mert a főhitelező 86 percentet követelt. Igy aztán a kereskedő csődbe jutottes hitelezők csupán 45 százalékot kaptak. A károsultak feljelentést tettek Pelley ellen s a vizsgálat során kiderült, hogy a csődbejutott butorkereskedő feleségére iratta át vagyonának nagy részét. Igy aztán hamisbukás miatt *Moré* Pál elnöklése mellett a kir. törvényszék 200 korona büntetésre itélte.

NYILTTÉR.

Folyó évi február hó 19-én lesz megtartva a
Kereskedelmi Csarnok disztermében
az
ISAYE-GONCZY
egyetlen hangversenye.
jegyek válthatók:
8, 6, és 4 kor., állóhely 2 kor.
SEBŐ IMRE könyvkereskedésében.

FOGORVOSI
és fogtechnikai
RENDELŐINTÉZET
Nagyvárad
Rimanóczy-utca 4. (Guttmann-ház) I. em.
Dr. Dóri Ferenc fogorvos. — Papp Dezső American Dentist.
Rendelés hétköznapokon:
d. e. 8—12-ig, d. u. 2—5-ig.
Vasárnap és ünnepnapokon 9—12-ig.
TELEFON 363 TELEFON 363.

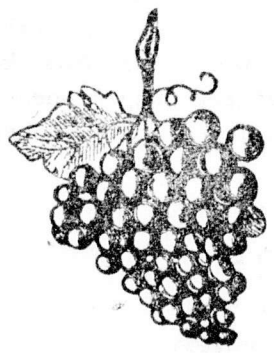

Legszebb faj csemege — szőlő!
Legnemesebb hazai s tir oli
FAJ-ALMÁK
Vajonc körte,
óriási maróni.
- Kitünő fehér és piros asztali -
Ó bor, literje . . . . . 32 kr.
Ó rizling „ . . . . . 40 „
Bakator „ . . . . . 44 „
Karlócai édes rác ürmös 64 „
Mindennemü üvegelt csemege és asztali borok. „Magyar bodega.“ Bor és sörmérésem vasárnap is nyitva van, **s mindenemü borok** poharanként is kaphatók.
MERTZ NÁNDOR
Körös-utca Mertz-ház. Telefon 448.
Különálló füszer és csemege üzletemben thea és rum óriási választékban, leszállitott árban!

TÁVIRATOK.

Az angol választások.

London, január 22. Éjjel 12 óra 30 perckor a helyzet a következő: Megválasztottak 184 konzervativ unionistát, 157 liberálist, 31 munkáspártti, 58 nacionalistát. Az unionisták 82, a liberálisok 9, a munkáspárt 1 mandátumot nyert.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósitások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, január 22.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként				14.35
Buza októberre	—	—	—	13.91
Buza ápr.	—	—	—	11.80
Rozs okt.	—	—	—	10.29
Zab májusra	—	—	—	—.—
Zab októberre	—	—	—	7.78
Tengeri máj. 1909.	—	—	—	7.86
Tengeri jul.	—	—	—	8.05
Tengeri májusra	1910.	—	—	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	—		634.—
Osztrák magyar államvasusi részvény			736.75
Leszámitoló bank	—	—	482.—
Rimamurányi	—	—	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	—		697.50
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A szerkesztésért felelős
Dr VÖÖSKICS GYULA.

15261—909.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad tanácsától nyert megbizás folytán a város tulajdonát képező nyári szinkör mellett emelendő cukrászda és vendéglő felépitésére 1910 évi február hó 24-ik napján délelőtt 10 órakor a városház bizottsági termében árverést fogok tartani.

Vállalkozó köteles lesz a nyári szinkör mellett a cukrászdát és vendéglőt magában foglaló épületet a kijelölt helyen saját költségén felépiteni s azt a használati idő lejártával — minek tartamát ajánlattevők kötelesek megajánlani — a város szabadrendelkezésére átbocsátani.

Az épület külső kinézése (stil) tekintetében ajánlattevő köteles a városi mérnöki hivatal által készitett tervhez alkalmazkodni, belső beosztását illetőleg azonban üzleti viszonyainak megfelelő változásokat tehet.

Egyébként az árverést illetőleg az árverési feltételek nyujtják a szükséges tudnivalókat és kikötéseket, ezek a feltételek, valamint a most emlitett tervek alulirott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A bánatpénz 1000 korona, mely ár-

verelők által az árverés megkezdése előtt alulirott küldöttségi elnök kezéhez készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban teendő le.

Ajánlatot csakis irásbeli zárt ajánlat utján kell beadni a fent kitett határidőig s ezekhez az előirt bánatpénz vagy ennek a városi pénztárban történt letételét igazoló letéti jegy is csatolandó, s ajánlattevő zárt ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy az árverési feltételeket, terveket stb. ösmeri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

Arverelőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1910. janár 19.

Komlóssy József,
jog- és gazdasági tanácsnok
küldöttségi elnök.

Megnyilt! **Megnyilt!**

Savoy-

a főváros legszebb utvonalán, nyugodt és előkelő helyen.

nagyszálloda

Budapest, VIII., József-körut 16. sz.

A főváros legmodernebb és legujabb szállodája, 120 szoba és szalon. Központi gőzfütés. Hideg és meleg vizvezeték minden vendégszobában, Lift. Vacuum cleaner. Villanyvilágitás. Társalgó termek. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3 kor tól feljebb, fütés, világitással együtt Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasut közlekedés az összes pályaudvarokkal.

Pénz.

Olcsó

töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósit, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Hazak, szőlők, földbirtokok

örök árban való ***adás-vételét*** vagy ***bérletét*** a legsikeresebb eredménynyel közvetit.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,
volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
27 Nagyvárad, Mészáros-utca.
Telefon szám 424.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy Szinszappan

minden vizben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztitó erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy Szinszappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállitva.

Használata minden tisztitási célra és mindennemü mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarit IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendü magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi ráktárában (Zöldfa-utca) ezenkivül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvaszappan stb.) valamint KÓKUSZZSIR, CSŐ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Herczegh Zoltán

asztalos, Szalárdi-utca 17-ik szám.
(közel az EMKE palotához.)

Elvállal ugy egyes butordarabok, mint egész lakberendezések készitését a legegyszerübbtől müvészi kivitelig. Müipari tervek jutányosan készittetnek.

ANTIK BUTOROK

javitását és tisztitását szintén elvállalom, ugy a szokásos kivitelben, mint **saját találmányu** törv. védett fényezéssel, mely minden létező fényezést, (politurozást) lényegesen felülmul. Teljesen vizálló mattolás (matt butor fényezés) egyedüli készitője Magyarországon. — Mintákkal és részletes felvilágositással készséggel szolgálok.

Meghivás.

A Nagyváradi Takarékpénztár Részvénytársaság

63-ik rendes közgyülésére

mely 1910. évi január hó 30-án délelőtt 10 órakor, saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

TARGYAI:

1. Az igazgatóság jelentése az 1909. üzletév eredményéről.

2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1909. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapitása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal.

3. Az alapszabályok 40. § a értelmében kilépő 6 napibiztos helyére 6 napibiztos választása 3 évi időtartamra.

4. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdij-alap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyülésen részt akar venni, tartozik a közgyülést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére iratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtüntető téritvénynyel láttatik el.

A mérleg eredeti példánya az üzlethelyiségben folyó évi január 22-től kezdődőleg a részvényesek által megtekinthető.

Nagyvárad, 1910. január 17-én.

Hlatky Endre,
igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15. § a értelmében érvényes határozathozatalra 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytőkének legalább egy harmadrészét képviselik.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készitőnél

a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak felhalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

A „Gazdasági és Iparbank“ részvénytárs. zárszámadása

az 1909. évről.

Mérleg-számla.

VAGYON.			TEHER.		
Pénztári készlet		173902 26	Részvénytőke		600000 —
Váltó tárcza		4570643 21	Tartalékalap		600000 —
Jelzálog kölcsönök		1500941 96	Külön tartalékalap	68000 —	
Adósok folyó számlán		524503 77	Árfolyam különbözeti tartalékalap	10000 —	
Értékpapirok		688564 —	Osztalék tartalékalap	6000 —	
Előlegkölcsönök		20405 —	Széchenyi Jenő jótékonysági alap	4500 —	88500 —
Felszerelések		1000 —	Nyugdij alap		140000 —
			Betétek		3195045 23
			Visszleszámitolás		2287526 05
			Folyószámlai hitelezők		382647 35
			Előre beszedett kamatok s átmeneti tételek.		54541 08
			Fizetendő betétkamat adó		5773 51
			Fel nem vett osztalék		50 —
			Nyereség áthozat a mult évről	2782 24	
			Ez évi tiszta nyereség	123094 74	125876 98
		7479960 20			7479960 20

Nyereség- és veszteség-számla.

TARTOZIK.			KÖVETEL.		
Betét-, visszleszámitolási- és egyéb kamatok		208720 05	Nyereség áthozat a mult évről		2782 24
Tiszti fizetések, irodabér, napibiztosi dijak, könyvek, nyomtatványok és kezelési költségek		43841 68	Kamatok:		
Adók	15356 07		Leszámitolt váltók, folyó számlák, jelzálog és előlegkölcsönök után		358962 33
Betétkamat adó	11661 70	27017 77	Értékpapirok utáni kamat (adómentes)		31340 60
Összes leirások		12416 56	Árfolyam különbözet (adómentes)		22596 30
Tiszta nyereség		125876 98	Jutalékok		2191 57
		417873 04			417873 04

Nagyvárad, 1909. deczember 31.

Ternyei Ármin
tikár.

Bleyer Andor
főkönyvvezető.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Rádl Ödön
elnök.

Beöthy László — *Deutsch K. J.*, *Ternyei Antal* verérigazgató. — *Ullmann Sándor*

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Gécsy Lajos
elnök.

Gerő Ármin — *Lukács Gyula* — *Mezey Mihály* — *Szathmáry Király Andor*

Hogy mily szenzációs, olcsó árak vannak ezidén

Leitner Márton

országos hirü

női divatházában,

Nagyvárad, Zöldfa-u. 5.

(Saját ház)

meggyőződhetik, ha elfárad oda s azt megtekinti.

Árak, minőségek és választék

versenyen kivül

Szigoruan szabott árak

Kreton eddig 30 kr,	karácsonyi	ára	**19** kr.
Mosó delain eddig 35 kr,	„	ára	**21** kr.
Francia delain eddig 80 kr,	„	ára	**50** kr.
Ruha vászon eddig 65 kr.	„	ára	**37** kr
Moire-selyem eddig 170 kr,	„	ára	**85** kr.
Mosó barchet eddig 30 kr,	„	ára	**19** kr.
Flanel parkett eddig 40 kr,	„	ára	**27** kr.

Minden egyszin divat ruhakelme

120 cm. széles eddig 90 kr,	karácsonyi	ára	**35** kr.
Kamgarn eddig 120 kr,	„	ára	**75** kr.
Ferde csiku szövet eddig 180 kr,	„	ára	**95** kr.

Angol divat-kelmék ugy téli, mint tavaszi elsőrangu minőségek 80, 90 kr és 1 forint.

Selyem, szövet és barchet-maradékok oly feltünő olcsón, mint eddig még soha! Nagyváradon ily szenzációs olcsó

alkalmi vásár

még nem volt:

Szövet és selyem maradékok feltünő olcsó árban. Karácsonyi ajándékokra alkalmas cikkek potom áron. Fej és zsebkendők, sálak, boák és férfi fehérnemüekben, vászon és asztalnemüekben.

Szőnyegek

ágyteritők, függönyök és összos szoba berendezési cikkek nagy választékban **és legolcsóbban.**

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, ugy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan átalakitottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig leszállitottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésü boraimat mérsékelt árakon biztositom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignácz

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van. Vesz és elad kevésbbé használt butorokat. Butor tisztitást és szakszerü javitásokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőségeinkben

termelt tüzifa

szállitását és eladását

megkeztük

s ajánljuk vaggononként és méterénként

I-sö osztályu

bükkhasáb tüzifánkat

és vágott fát házhoz is szállitva.

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.) és **Fried és Társához** Teleky-u. 16. **Telefon 914.**

Telefon 814.

Élesdi Erdöipar és Koepfer-rendszerü Fatelitő r.-t Nagyváradon.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh hentessel szemben helyezi át Kossuth-u. oldal

Aszódi

trieszti kávé, thea és angol rum **aruházánál a 8** féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemü kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásár megkezdődött nagyban és kicsinyben olcsó árért. 2 kgr. kuba és gyöngykávé bérmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage. **Telefon 946**

Raktáron tart villamos és légszesz fölszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel dijmentesen szolgálunk. Telefon hivásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Motorok! Gőzgépek!

Gazdák!

Ha elsőrangu gépet akarnak venni, kérjenek **á**rjegyzéket europaszerte hirneves **magánjáró és vontató benzinlokomobilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról. Teljes cséplőkészlet!**

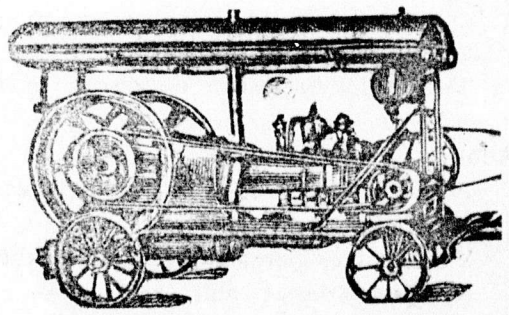

Benzinmotoros kötörő, faaprítópadok vontatásra és magánjáró szerkezettel. **Stabil benzinmotorok!!**

Szivógáztelepek.

Kellner és Schanzer

Budapest, V. ker., Aulich-utca 2. sz.

Sürgönycim: »Világosság« Budapest.

Fiatal özvegy urinő

gazdasszonyi állást

keres magános uri embernél, vagy plebánián.

Cim a kiadóban.

A Leszámitoló és Jelzálogbank r.-t. zárszámadásai az 1909-ik évről.

TARTOZIK — *Mérleg-számla.* — KÖVETEL

vagyon					**Teher**				
Készpénzkészlet:					Részvénytőke — — — — — — — — —			1500000	—
Pénztár — — — — — — — — — — — —		93363	02		folyó évi kibocsátás — — — — — —			500000	—
Pénzintézeteknél rövid felmondásra — —		223552	59	316915 61	Tartalékalap — — — — — — — — —				2000000 —
Váltó-számla — — — — — — — — —				6790198 58	ez évi hozzájárulással — — —		940000		910000 —
Jelzálog kölcsönök — — — — — — —				3927924 33	Betétek — — — — — — — — — —			4410852	36
Folyó számlai kihelyezések fedezet mellett				1016695 60	Óváry Sándor jót. alap — — — — —			1000	—
Értékpapirok:					Lombard — — — — — — — — —				4411852 36
Záloglevelek					Visszleszámitolt váltók — — — — —				788789 21
4 1/2 % Magy. Takp. Közp. Jb	601300 n. é. á 97	583261	—		Átruházott kölcsönök — — — — —				2900105 68
4 1/2 % Pesti Magy. Ker. Bank	90000 n. é. á 97	87300	—		Fel nem vett osztalékok — — — — —				3052446 67
4 1/2 % Magy. Ált. Takarékpénzt.	110000 n. é. á 97	106700	—		Lerovandó adók és illetékek — — — —				2254 —
4 1/2 % Brassói Ált. Takarékp.	593000 n. é. á 98	581140	—		Előre beszedett kamatok — — — — —				7412 56
4 1/2 % Hazai Bank	100000 n. é. á 97	97000	—		Jelzálog kölcsön — — — — — — —				81765 41
4% Egyesült Bp. Főv. Tkpztár	100000 n, é. á 92	92000	—		Nyereség áthozat mult évről — —			1347	55	54000 —
Járadékok					Ez évi tiszta nyereség — — — —			232990	37	234337 92
4% Magyar Korona Járadék	115400 n. é. á 90	103860	—						
3 1/2 % Magyar Korona Járadék	100 n. é. á 80	80	—						
Részvények									
200 drb Budapest Lipótvárosi Tkpztár	r.-t. á 145	29000	—						
25 drb „ Tkp. és Orsz. Zlgkölcsön	r.-t. á 400	10000	—						
50 drb Bpest Erzsébetv. Tkpztár	r.-t. á 200	10000	—						
50 drb Központi Keresked. Bank	r.-t. á 180	9000	—						
26 drb Magy. Pénzint. Kpti Hitbankja	r.-t. á 1000	26000	—						
10 drb Budapest Erzsébetv. Bank	r.-t. á 200	2000	—						
5 drb Pénzint. felszerel. müintézete	r.-t. á —	—							
50 drb Magy. Tkpztárak Kpti Jlzbkja	r.-t. á 200	10000							
5 drb Ziwnostenka Bank	r.-t. á 200	1000							
40 drb Margittai Kereskedelmi Bank	r.-t. á 200	8000							
70 drb Nagyszalontai Népbank	r.-t. á 100	7000							
240 drb Járási tkpénztár B.-N.-Bajom	r.-t. á 100	24000							
25 drb Déli vasut r.-t.	á 100	2500							
Sorsjegyek									
46 drb M. Jelz. Hitelb. 4 százal. ny. kötv.	á 220	10120	—						
42 drb Convertált Magy. Jelz. Hitelbank	á 100	4200	—						
Kisebb sorsjegyek és különféle értékek: érczpénz, szelvény, váltó-ürlap, bélyeg		26108	28						
függő kamatok		24611	79	1854881 07					
Zálogházi kihelyezések és előleg kölcsön				92812 56					
Részvényjegyzők tartozása — — — —				36250 —					
Intézeti bérház — — — — — — — —				375000 —					
Előre fizetett visszlesz. és hátr, kamatok				32286 06					
Felszerelés teljesen leirva — — — — —									
				14442963 81					14442963 81

TARTOZIK. — *Veszteség- és nyereség-számla.* — KÖVETEL.

Veszteség				**Nyereség**			
Kamatok:				Nyereség áthozat a mult évről — — —			1347 55
Átruh. kölcsönök, betétek és visszleszámitolás után — — — — — — —			451058 09	Kamatok:			
Költségek:				Váltó, jelzálog, értékpapir, folyószámla és előleg kölcsönök után — — —			729240 44
Tisztviselői fizetések. dijazások, irodabér stb. — — — — — — — — —			35943 40	Leirtakból befolyt — — — — — — —			1515 50
Adók:				Különféle jutalékok — — — — — —			27810 12
Allami és községi adók és tőkekamat adó			38108 47	Inlézeti ház (egynegyed évi) bejövedelem			7331 85
Leirások:							
Váltókból és per alatti követelésekből			7797 58				
Nyereség áthozat mult évről — — —	1347	55					
Ez évi tiszta nyereség — — — — —	232990	37	234337 92				
			767245 46				767245 46

Nagyvárad, 1909. december hó 31-én.

Klein Andor,
főkönyvelő.

Ficzek Jenő,
pénztárnok.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Guttmann József,
elnök.

Keszthelyi Zoltán, *Schwartz Jakab,*
Deutsch Hermann, *Sándor László*
Dr. Freidländer Sámuel, *ifj. Ullmann Izidor,*
Gyenes Lajos, *dr. Wertheimstein Heinrich,*
Moskovits Miksa,
vezérigazgató.

A FFLÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Komlóssy József,
elnök.

Balogh Kálmán, *Száhlender Károly,*
Dr. Halász Lajos, *Dr. Sámson Márton.*

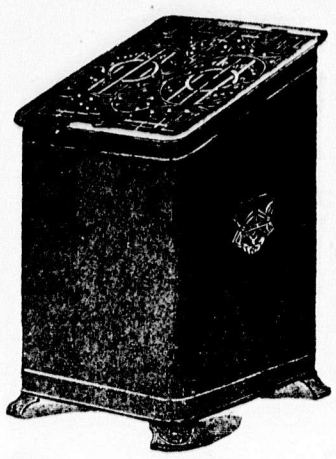

Kályha kiállitàs

hosszanégő METEOR kályhákból, kályhatálcák, előtétek, faládák, széntartók, kályhaellenzők, paravánok legszebb kivitelben. Valódi porosz fütőszén

Telefon 390 sz.

Tarsoly és Risztò

különlegességü vaskereskedésében, Rákóczi-ut.

M. KIR. LŐPORÁRUDA

és mindennemü töltények raktára

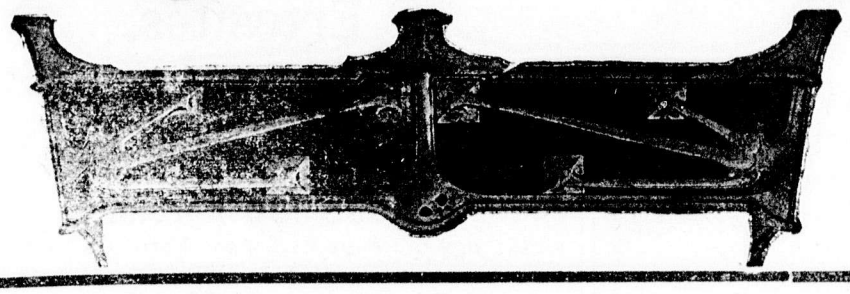

FLONTA MIHÁLY

épitő vállalkozó

Telep és iroda **Pereces-utca 9.**

Elvállal: templom, iskola, körjegyzőség és mindennemü magánépület tervezését és épitését.

Cement gyártmányok állandóan vannak raktáron, megrendelések elfogadtatnak.

Állandó müsirkő raktár.

Költségvetéssel készséggel szolgál.

Lapkihordó nők

fix fizetéssel felvétetnek a Tiszán'ul kiadóhivatalában

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

zel gyomor-, epe-, hólyag-és bélbántalmaknál valamint asthma, bronchiale, köszvény és hugysavas diathesis eseteiben.

Kapható **Wurst József** fűszer-, ásványvíz-kereskedésében N. Várad, Rákóczi-ut 7.

267—1910. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi 35—610—910 kgy. sz. határozata alapján, a nyugdijazás folytán megüresedett I. oszt. rendőrbiztosi, valamint ennek betöltésével netalán megüresedő más állásoknak a f. évi február havi közgyülésen választás utján leendő betöltésére pályázatot hirdetek.

Az első osztályu rendőrbiztosi állásnak évi 2100 kor. fizetés és 600 korona lakpénzzel, valamint nyugdij jogosultsággal van egybekötve.

Felhivom a pályázni óhajtókat, hogy szabályszerüen felszerelt kérvényeiket főispán urhoz, mint a kijelölő választmány elnökéhez cimezve, a polgármesteri hivatalhoz (városház I. em. 4. sz.) f. évi február hó 5-ik napjának d. u. 5 óráiig adják be. A nem kellően felszerelt vagy később beadott kérvények figyelembe nem vétetnek.

Nagyvárad, 1910. január hó 19.

Rimler Károly,
polgármester.

LŐRINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tèr

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Gramofon javitások

mérsékelt árért szakszerüen és felelet mellett. Lemezek mindkét oldalon bejátszva 2 koronától feljebb. Folyton raktáron uj felvételek.

Eredeti belga fegyverek, töltények, vadász-táskák nagy választéka.

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

- Uj női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

Hirdetmény.

»A GAZDASÁGI ÉS IPARBANK NAGYVÁRADI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG« 1909 évi december hó 20-án tartott rendkivüli közgyülése elhatározta, hogy a jelenleg 600,000 koronányi rendes tartalékalapból 450,000 korona a részvénytőkéhez csatoltassék, a jelenleg 400 K névértékü részvények pedig ennek megfelelően 700 K névértékü részvényekkel cseréltessenek ki.

Továbbá elhatározta a közgyülés, hogy az eként 1,050,000 K-ra emelkedett részvénytőkét 1500 drb egyenként 700 K névértékü ujabb részény kibocsátása által 2, 100,000 K-ra felemeli és ezen uj kibocsátásu részvényekre a régi részvények birtokosainak elővételi jogot biztosit a következő feltételek mellett:

1 Minden régi részvény egy uj kibocsátásu részvény átvételére jogosit. Ezen uj részvények az 1910-ik év üzleteredményében a régi részvényekkel teljesen egyenlő mértékben részesednek.

2. Az átvételi árfolyam 750 K. melyből 700 K a részvénytőkét, 50 K pedig a rendes tartalékalapot illeti. Azonfelül fizetendő ennek az összegnek 1910 január 1-től a befizetés napjáig járó 6 százalék kamata és a bélyegilleték.

3. A befizetés nyolc részletben is teljesithető és pedig: 100 K az elővételi jog gyakorlásakor, 100 K 1910 február hó 15-ig, 100 K 1910 március hó 15-ig, 100 K 1910 április hó 15-ig, 100 K 1910 május hó 15 ig, 100 K 1910 junius hó 15-ig, 100 K 1910 julius hó 15-ig, 50 K 1910 augusztus hó 15-ig.

Felhivjuk ennélfogva mindazon részvényeseket, kik az ujonnan kibocsátandó részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hog részvényeiket 1910 január hó 31-ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett mutassák be és az átveendő részvényekre eső befizetéseket teljesitsék, mert ezen határidő letelte után az elővételi jog többé nem gyakorolható és az át nem vett részvények elhelyezése iránt az igazgatóság fog intézkedni.

Nagyvárad, 1909. december hó 21-én.

A Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság Igazgatósága.

Értesités.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága 1909 november 20-án tartott közgyülésén hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 300000 koronával

1.800,000 koronára

azaz egymilliónyolkszázezer koronára felemeli a következő módozatok mellett:

1. Kibocsátanak 1500 drb uj részvényt 200 korona névértékkel.

2. Minden uj részvényért a részvénytőkére 200 korona, a tartaléktőkére 100 korona összesen tehát 300 korona fizetendő. Azonfelül a részvénykiállitása és illeték fejében 3 korona.

3. A részvények értékében a jegyzéskor 50 százalék azaz 150 korona fizetendő, mig a másik 50 százalék azaz 150 korona, valamint a 3 korona kiállitási dij legkésőbb 1909 december 31-ig. Ezen időpontig a befizetett összegek után 5 százalék kamat térül vissza, mig a késedelmez fizetők 1910 január 1-től számitott 6 százalék kamatot tartoznak fizetni.

4. A részvényesek az uj részvényekre elővételi joggal birnak s pedig aképen, hogy 5 drb. régi részvényre 1 uj részvény jegyezhető

5. Az uj részvények a régiekkel mindenben egyenlők s már az 1910 üzletév jövedelmében részesednek.

6. A részvényesek elővételi jogukat részvényeik bemutatásával 1909 évi december 15-napjáig bezárólag gyakorolhatják, — mig a részvényjegyzés zárhatárideje 1909 december 20 napja.

Magyvárad, 1909 november 20

A Leszámitoló és Jelzálogbank r.-t. igazgatósága.

Müipari kiállitás. **Iparművészeti tervezések.**

REISZ MIKSA

butorgyára

Békèscsaba — Nagyvárad.

Kossuth (Sas-u.) 7.

Polgári butorok. **Jutányos árak.**

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon.